

Nr 272.

Av herr **Norman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 176, angående omorganisation av hushållningssällskapen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 176 angående omorganisation av hushållningssällskapen uttalar statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet rörande principerna för fördelningen av statens anslag till hushållningssällskapen att »därest i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag visst grundbelopp även för framtiden prövas lämpligt, bör i vart fall endast ett dylikt anslag utgå för varje län, så att ej länsområdena kunna för erhållande av större statsbidrag uppdelas mellan två eller flera hushållningssällskap». Denna princip anser departementchefen även tillämplig beträffande statsbidrag till avlöning av sekreterare.

Man kan icke fränkänna de motiv som anförts för en dylik begränsning av statsanslaget ett visst berättigande. Den möjligheten låter mycket väl tänka sig att ett län, för att komma i åtnjutande av högre statsbidrag, låter uppdelas sig på två eller flera hushållningssällskap. Försiktigheten synes även bjuda att garantier skapas mot ett sådant förfaringsätt.

Däremot förefaller det egendomligt att undantagsbestämmelser i detta avseende ej föreslagits för de län, vilka redan förut och utan sådana beräkningar, som här skisserats, inrättat sig med två hushållningssällskap, eller åtminstone att statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ej angivit några särskilda skäl för ett utsträckande av ovannämnda princip tillämpning även till dessa län.

Som bekant arbeta inom Älvsborgs och Kalmar län sedan gammalt två hushållningssällskap jämsides med varandra. Om den av Kungl. Maj:t föreslagna normen för fördelning av statsanslaget komme att tillämpas även

beträffande dessa hushållningssällskap, bleve givetvis följd den att anslagsmedlen antingen måste uppdelas mellan länets båda hushållningssällskap eller dessa bleve nödsakade att sammanslås till ett enda sällskap. Båda utvägarna äro lika olyckliga.

Genom en tudelning av statsanslaget skulle hushållningssällskapen inom Älvsborgs och Kalmar län komma i en avgiort sämre ställning än landets övriga hushållningssällskap. Ett oundgängligt stöd i hushållningssällskapens strävanden att befordra jordbrukets utveckling på olika områden måste statsanslaget anses utgöra. Utan detta skola hushållningssällskapen aldrig kunna fylla sin viktiga uppgift. Detta gäller naturligtvis även hushållningssällskapen i Älvsborgs och Kalmar län, vilka om de i samma mån som landets övriga hushållningssällskap skola kunna stödja och stimulera jordbruksnäringens framåtskridande även måste likställas med dessa vid fördelningen av statsanslaget. En dylik uppdelning av statsanslaget måste sålunda anses synnerligen olycklig.

Mot en sammanslagning av de båda hushållningssällskapen inom dessa län, som departementschefen möjligen tänkt sig, tala även synnerliga starka skäl. Det kan härvidlag vara nog att återgiva de invändningar mot en dylik anordning, som framställdes av Kalmar läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott i dess utlåtande över sakkunnigas betänkande. Förvaltningsutskottet yttrar där bl. a.

»Förestående yttrande är avgivet under förutsättningen att Kalmar läns norra hushållningssällskap allt fortfarande får såsom sådant bestå. Sakkunniga uttala nämligen, att det för vinnande av *större* enhetlighet vore ett önskemål, att uppdelningen på två hushållningssällskap i, j. a., Kalmar län bortfölle. De hava visserligen ej velat påyrka föreskrift om sammanslagning av sällskapen ifråga för erhållande av statsanslag, men hava i samband med den ekonomiska utredningen framlagt förslag till ändrade fördelningsgrunder för statsanslagen till sällskapens verksamhet, avseende förhindra oegentligheten att ett län erhåller större statsanslag (*två grundanslag*) genom länets uppdelning på två sällskap, vilken uppdelning bland annat har den olägenheten att öka administrationskostnaderna för jordbrukets främjande inom länet.

Förvaltningsutskottet vill icke underlåta att för norra hushållningssällskapets vidkommande till bemötande upptaga, vad som av de sakkunniga i här berörda avseenden anförts, därvid utgående från att denna länsdel icke utan fullgiltig anledning bör berövas förmånen av att få utgöra eget hushållningssällskapsområde. Den uppdelning av Kalmar län i två hushåll-

ningssällskap, som på sin tid i enlighet med Kungl. Maj:s godkännande ägde rum, föranleddes utav och hade sin grund i orsaker, vilka ännu äro i lika mån gällande. Länets långsträckthet i förening med som kommunikationerna äro ställda gör det icke möjligt att med samma fördel, som genom nu rådande uppdelningen beredes norra länsdelen, inordna densamma i ett hela länet omfattande hushållningssällskap med säte i Kalmar. Uppehållande av förbindelsen mellan nämnda huvudort och den därifrån avlägset belägna norra delen av länet kräver uppoffring i avseende å tid och kostnader, som icke är förenlig med en gynnsam utveckling av den verksamhet, varom här är fråga.

Vid administrationskostnadernas bedömande synas därför övriga dithörande omständigheter också böra tagas i betraktande. Nuvarande anordning innebär sålunda avgjort större möjligheter att nå de olika inom det på grund av områdets skogsbygdsnatur och glesbyggdhet ofta vitt spridda brukningsdelar samt bereda vederbörande tillfälle bliva delaktiga utav till jordbrukets främjande vidtagna åtgärder; och att kostnaderna härför genom uppdelningen ökas, utan att motsvarande nytta vore därmed förbunden, är enligt utskottets förmenande ingalunda fallet.

Även må i detta sammanhang erinras, att den allmänna folkmeningen här i orten är emot gemensam organisation, i det norra landstinget för fem år sedan förklarade sig icke gå med på någon som helst utredning om norra och södra landstingsområdenas sammanslagning.

Förvaltningsutskottet anser varje bestämmelse, som åsyftar upphävande av den norra sällskapet tillförsäkrade rättigheten att utgöra eget verksamhetsområde, böra avstyrkas. Och därjämte vill förvaltningsutskottet hava uttalat, att, vid fastställandet av grunderna för det allmänna anslagets fördelning å de olika hushållningssällskapen, hänsyn måtte tagas jämväl till de merkostnader, som betingas av, att två sällskap — på grund av säregna förhållanden — finnas inom Kalmar län.»

Till dessa synpunkter har länsstyrelsen i Kalmar län anslutit sig i sitt yttrande över sakkunnigeförslaget. Länsstyrelsen framhåller härvidlag bl. a. följande: »Om den sedan långliga tider bestående uppdelningen av Kalmar län i två hushållningssällskap skall upphöra, så kommer en dylik åtgärd att stå i strid med en sällspört enig folkopinion. Mera vägande skäl än som av de sakkunnige förebragts måste föreligga för att slopa en anordning, som av stora delar av länets befolkning betraktas såsom ett av de kraftigaste medlen till jordbrukets förkovran inom länet. I samband härmed vill länsstyrelsen på det livligaste hemställa, att de sakkunniges nyssberörda förslag

i fråga om förändrade fördelningsgrunder för statsanslagen, varigenom länets båda sällskap endast skulle tillhopa tilldelas ett grundanslag, icke måtte vinna bifall.»

I Kungl. Maj:ts proposition framhålles att principerna för anslaget fördelning ej nu böra avgöras. Då, som framgår av ovanstående, starka skäl kunna anföras mot det tillkännagivande, som departementschefen redan nu ansett sig böra göra rörande lämpligheten av att för varje län endast skall utgå ett grundbelopp, synes ingen anledning föreligga att riksdagen redan nu, genom ett bifall till jämväl motiveringen av Kungl. Maj:ts proposition, binder sig vid de däri uttalade principerna i detta avseende.

Med stöd härav hemställes sålunda,

att riksdagen i sitt svar på Kungl. Maj:ts proposition nr 176 angående omorganisation av hushållningssällskapen ville i likhet med Kungl. Maj:t uttala den åsikten, att principerna för fördelningen av statsanslaget till hushållningssällskapen ej nu böra fastslås, men därvid framhålla, att den till skillnad från Kungl. Maj:t anser, att jämväl frågan om beviljandet av allenast ett grundanslag till varje län bör upptagas först i sammanhang med behandlingen av de allmänna grunderna för anslaget fördelning.

Stockholm den 29 mars 1922.

David Norman.

Carl Johanson,

Emil Gustafson.

Hörninge.

Lars Dalgren.

Sig. A. Carlsson.

P. Valerius Olsson.

Albert Johansson.

Ruben Wagnsson.